

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2004-2630

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntahistorian laitos	
Tekijä-Författare-Author Thompson Coon, Rose			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Terwe sielu terweessä ruumiissa - Suomalainen kansakoulunopettaja, kieltolaki ja raittiusaate 1920-luvulla			
Oppiaine-Läroämne-Subject Talous- ja sosiaalihistoria			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2004-03-08	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 98
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielman aiheena on raittiuskasvatus, kansakoulunopettajat ja kieltolaki 1920-luvun Suomessa. Tutkimuksessa tarkastellaan kansakouluissa tapahtunutta, virallista (institutionaalista) raittiusopetusta sekä siihen vaikuttaneita aikakauden henkisiä virtauksia. Lisäksi tutkimuksen kohteena on kansakoulunopettajien oma raittiusvakaumus sekä suhtautuminen kieltolakiin.</p> <p>Tutkimuksen näkökulmaan on vaikuttanut foucault'laiset käsitteet biovalta ja biopolitiikka. Näiden avulla on institutionaalista raittiuskasvatusta tarkasteltu osana valtion väestöönsä kohdistamaa terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa: kansakoulunopettajilla oli tärkeä tehtävä välittää valkoisen Suomen arvomaailmaa etenkin työläisten ja köyhempien väestönosien lapsille. Kansakoulun tilassa oppilaista muotoutui kansakunnan ”omaisuutta”, jonka moraalia ja siveyttä opettajan tuli varjella. Toisaalta myös kansakoulunopettajien mallikansalaisuutta tarkkailtiin: kansakoulujen tarkastajilla oli tärkeä rooli opettajien poliittisen korrektiuden sekä hyvän käytöksen ja siveellisen mielen vahtimisessa. Kansakoulunopettajien raittiusvakaumus vaikuttaa tutkimusaineiston valossa aidolta, eikä kansakoulunopettajien keskuudessa esiintynyt ”juopottelua”, muutamaa poikkeusta lukuunottamatta. Sitä vastoin oppikoulunopettajien suhtautuminen kieltolakiin ja raittiusopetukseen ei ollut yhtä positiivinen.</p> <p>Tutkimuksessa tarkastellaan raittius- ja kieltolakipuheen muodostumista sekä virallisella taholla että opettajien keskuudessa. Virallista ”ylätasoa” edustaa kouluhallituksen kiertokirjeet sekä eri asiantuntijoista koostuneiden komiteoiden mietinnöt ja opetussuunnitelmat. Opettajien raittiuspuheen kehitystä kieltolaki-Suomessa on seurattu Opettajain Lehden artikkeleista.</p> <p>Kieltolain voimaantumisen toi kansakoulu, siellä tapahtuneen raittiusopetuksen, sekä opettajien oman raittiusvakaumuksen julkisen tarkastelun ja kontrollin alaiseksi. Tutkimuksessani institutionaalista raittiuskasvatusta on tarkasteltuna osana 1920-luvun kansallista pedagogiikkaa, kansalaiskasvatusta. Kansakoulu muodosti julkisen tilan, jossa opettajien odotettiin muokkaavaan lapsista terveitä, raittiita, ahkeria ja lainkuuliaisia kansalaisia. Vuosisadan alun henkiset virtaukset vaikuttivat voimakkaasti kansallisen pedagogiikan ja siihen tiiviisti liittyneen raittius- ja kieltolakipuheen kehitykseen. Sekä opettajien että virallinen ”ylätason” raittiuspuhe oli nationalistisesti ja hygienistisesti väritynyttä ja etenkin opettajien keskuudessa raittiusliikkeen parissa muotoiltu puhe ”suomalaisesta viinapästä” eli voimakkaana. Opettajien kieltolakipuhe muodosti selkeän teeman: kansakoulunopettajat kokivat itsensä kieltolain vartijoina ja kasvattinsa tulevaisuuden kieltolain vartijoita. Vaikka opettajat näkivät 1920-luvun henkisen ilmapiirin raaistuneena ja moraalittomana, ja joutuivat pettymyksekseen todistamaan kieltolain kumoutumisen vuonna 1931, ei tämä murtautunut opettajien kasvatusoptimismia. Vakaumuksellisen raittiuskasvatuksen avulla oli mahdollista saavuttaa tulevaisuudessa juoppoudesta vapaa Suomi.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords raittiuskasvatus - 1920-luku raittiusopetus - Suomi kieltolaki mallikansalaisuus			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			